

СТАНОВИЩЕ

От: *проф. д.н. Живко Иванов Драганов, ЮФ на УНСС, професионално направление 3.6. Право, научна специалност „Право на Европейския съюз“*

Относно: *дисертационен труд за присъждане на научна степен **„доктор на науките“** по професионално направление 3.6. Право, научна специалност „Международно право и международни отношения“*

Автор на дисертационния труд: *Луция Коброн-Газьоровска, Университет „Комисия за национално образование“, Краков*

Тема на дисертационния труд: *„Защита на лицата, които подават сигнали за нарушения в правото на Европейския съюз и Полша“*

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед 930/09.12.2024 на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“.

Дисертационният труд е внесен за обсъждане от кандидата в катедра „Публичноправни науки“ на ЮФ на ВСУ „Черноризец Храбър“, съгласно изискванията на чл. 39 от ППЗРАСРБ. С решение на Катедрения съвет трудът е допуснат до защита пред научно жури.

1. Информация за дисертанта

Луция Коброн-Газьоровска има магистърска степен по право от Факултета по право и администрация на Университета в Краков, Полша и докторска степен от същия университет, придобита през 2015 год. От 2016

год. тя практикува като адвокат в областта на трудовото и осигурителното право. От месец април 2020 год. Луция Коброн е координатор на полската секция към Академичната мрежа на Европейската социална харта. Тя е член на международни неправителствени организации в областта на трудовото право и защитата на правата на работниците. През 2018 е назначена като изследовател и преподавател в катедрата по история на правото, конституционно право и трудово право към Института по право, икономика и администрация към Университет „Комисия за национално образование“, Краков.

2. Кратка характеристика на дисертационният труд

Дисертационният труд е представен на английски език със заглавие „Protection of whistleblowers in the European Union and Poland“. Дисертацията е в обем от 312 страници. Направени са 905 бележки под линия. Изложението е разпределено в увод, четири глави и заключение. След всяка от главите са направени изводи и обобщения. Научният апарат обхваща над 360 научни публикации по темата на труда. Включена е практика на ЕСПЧ, на полски и на американски съдилища. Изследването е посветено на анализа на ценностите и интересите, които са предмет на уреждане от първия законодателен акт на ЕС, който е насочен пряко към осигуряването на защитата на лицата, които подават сигнали за нарушения на правото на ЕС, а именно Директива (ЕС) 2019/1937. Този въпрос е поставен в контекста на правоотношенията работодател – работник, при които най-често могат да бъдат разкрити и съответно докладвани нарушения, попадащи в обхвата на директивата.

Главните цели на труда са предоставянето на дефиниция на понятието „подаване на сигнали за нередности“ в трудовото право, изследването на същността на подаването на сигнали и изясняването на различни модели, които намират приложение в практиката, най-вече в отношенията работодател - работник. Авторът обосновава тезата за наличието на предпоставки за създаване на специфичен модел относно подаването на сигнали за нередности в Полша, различен от модела, възприет от съюзното право. Изследователската методология включва методите на анализ на нормативната уредба, на съдебна практика и на научната литература; методът на анализ на статистически данни и методът на сравнителноправното проучване.

В първата глава авторът изяснява съдържанието на понятието подаване на сигнали за нередности и неговия характер. Подчертава се липсата на единна дефиниция и затрудненията, които се явяват пречка за създаването на такава. Втората глава съдържа изследване на правото на САЩ, като държава – пионер в областта на защитата на лицата, които подават сигнали за

нередности. Третата глава обхваща анализ на правото на ЕС в посочената област и по-конкретно на правилата, въведени с Директива (ЕС) 2019/1937. Разглежда се връзката между възприетия от директивата модел и ЕКПЧ, както и някои специфични проявления на подаването на нередности, сред които разглеждането му като форма на правото на свобода на изразяване. В четвъртата глава авторът изследва транспонирането на директивата и особеностите на трудовото законодателство в Полша, както и уредбата на тези отношения в българското право и предлага модел за защита на лицата, подаващи сигнали за нередности в Полша.

Изследването не повтаря дисертационния труд, представен от кандидата в процедурата за придобиване на ОНС „доктор“. Не се установява наличие на плагиатство в труда.

3. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Трудът представлява оригинално научно изследване, което е посветено на особено актуален и значим за науката и за практиката въпрос – подаването на сигнали за нередности, които нередности могат да навредят на обществения интерес. С приемането на Директива (ЕС) 2019/1937 в съюзното право се създаде изцяло нова уредба, която въвежда правила относно сигнализирането за нередности, за да могат да се предотвратяват и разкриват нарушения на правото на ЕС. Транспонирането на Директивата от държавите членки поставя редица въпроси, голяма част от които са в областта на трудовото право и трудовите правоотношения. Авторът си поставя амбициозната цел да изясни понятието „подаване на сигнали за нередности“ и на базата на проучването и анализа на правото на ЕС, на полското право и на американското право, да предложи модел за развитие на правната рамка в Полша. Дисертацията попълва съществуващи празноти в правната теория и представлява научна новост в правната литература.

Принос за развитието на правните изследвания е анализът на въпросите относно правната същност на докладването на нередности, добросъвестността и моралните аспекти при подаването на сигнали за нередности. Ценен е анализът относно постигането на баланс между насърчаването на работниците и служителите да подават сигнали за нередности и защитата на интересите на работодателите.

Сред основните проблеми, които авторът засяга е въпросът относно правната природа на подаването на сигнали. Подчертан е възприетият от ЕС инструментален подход при уреждането на материята, който се фокусира върху създаването на необходимите условия за подаване на сигнали за нередности, а не върху интересите на лицата, които ги подават, или срещу които тези сигнали се подават. Според автора по този начин главната насока на Директива (ЕС) 2019/1937 е защитата на обществения интерес в ЕС, а

подаването на сигнали е инструмент за постигането на тази цел. Подчертава се разликата с американския модел, при който лицата, подаващи сигнали могат да бъдат финансово стимулирани, докато директивата не предвижда подобна възможност. Прави се подробно и задълбочено изследване на формирането на уредбата на подаването на сигнали за нарушения в Полша, като се обосновава виждането за разглеждането му като нов институт на трудовото право.

Ценен за развитието на правните изследвания и за практиката е анализът на рисковете за лицата, които подават сигнали за нарушения и съответно на нивото на защита, която тези лица биха могли да получат. Без съмнение, освен теоретично, трудът има и важно приложно значение, което се отнася до определянето на обхвата и тълкуването на понятието, до предложенията за усъвършенстването на правната уредба на този институт в Полша и др. Към приносите на дисертацията трябва да се причислят още сравнителноправното изследване и анализът на съдебната практика на ЕСПЧ и на американските съдилища.

4. Оценка на публикациите по темата на дисертацията и на автореферата

Кандидатът е представил двадесет и шест публикации, които са посветени на въпроси, свързани с темата на дисертацията. Изследванията са на полски и на английски език, като основната част от тях са публикувани в Полша, а останалите в САЩ и в Унгария.

Авторефератът съдържа представяне на предмета, целите и задачите на изследването и на използваната методология. Включено е резюме на всяка от главите, посочени са основните изводи и приносите на труда. Приложен е списък с публикациите по темата на дисертацията. Авторефератът отговаря на установените изисквания.

5. Препоръки

Към автора могат да се отправят и някои препоръки. Според него, липсата на предвидени в Директива (ЕС) 2019/1937 стимули за лицата, подаващи сигнали за нередности е недостатък, който поставя под въпрос нейната ефективност. Аргументите в подкрепа на необходимостта от въвеждането на подобни стимули се черпят най-вече от американското право. Считаю, че именно тук авторът би следвало да подложи на по-задълбочен анализ различията между правната система на ЕС и американското право, включително тези, които са свързани с ценностите на Съюза и общите правни принципи, които биха могли да представят изследваните въпроси в друга светлина.

6. Заключение

Представеният дисертационен труд със заглавие „Защита на лицата,

които подават сигнали за нарушения в правото на Европейския съюз и Полша“ представлява оригинално научно изследване, което съдържа теоретични обобщения на големи научни и научноприложни проблеми и представлява значителен и оригинален принос в науката. Трудът отговаря на изискванията на разпоредбата на чл. 12, ал. 4 и 5 от ЗРАСРБ.

Въз основа на изложеното по-горе, предлагам на научното жури да приеме решение да присъди на Луция Коброн-Газьоровска научната степен "доктор на науките" в професионална област 3.6. Право, научна специалност „Международно право и международни отношения“.

12.01.2025

проф. д.н. Живко Драганов